

Druhý vědecký sjezd československých právníků. Pražská právnická jednota obrátila se v listopadu m. r. na »Právnickou Jednotu« v Brně stran příštího sjezdu do Brna. Prof. Weyr, místopředseda, P. J. v Brně svolal 27. února 1923 schůzi právnických představitelů úřadů, soudců a právn. korporací, na níž rozhodnuto o příštím sjezdu a za místo ustanoveno Brno Zároveň odpověděno pražské Právnické Jednotě a zvolen přípravný komitét.

Sjezd německých právníků v republice československé. Přípravný výbor prvního sjezdu německých právníků v republice československé vypracoval dne 11. března 1923 definitivní program sjezdu, jenž má býti konán o Letnicích v Karlových Varech. Sjezd bude zahájen v pátek 18. května uvítacím večerem, celá sobota a neděle dopoledne bude věnována vědeckým poradám, v neděli odpoledne budou podánknuty vyčázky. Sjezd bude se zabývat především reformou práva občanského, reformou berní a reformou studií a mimo to jinými otázkami právníkými, sociálními a kulturními. Z dosavadních přihlášek jest viděti, že o sjezd se projevuje veliký zájem. — Jsme ovšem zvědaví, pokud němečtí právníci dovedou se vystříhati politiky a posuzovati jednotlivé otázky nestranně a vědecky. Je zajisté příznačno, že místem sjezdu jsou Karlovy Vary a nikoliv Praha. Jinak sluší vzdáti energii německ. právníků všechnu čest a chválu a nutno je co nejrychleji následovati.

Ča.

Jednotné zásady při úpravě zákonů a nařízení. Aby se neopakovala různá nedopatření při formální úpravě zákonů a nařízení, na něž si veřejnost v republikánském zákonodárství právem stěžovala, určila naše ministerská rada v posledních dnech ledna zásady, jimiž se má napříště řídit jednotně úprava zákonů a nařízení. Z těchto zásad vyjímáme: Stanovení, že zákony mají býti stylisovány co nejjasněji a nejstručněji, rozumí se vlastně samo sebou. Jen zběžnost práce způsobovala, že náš zákonodárce nedbal na ustálené výrazy pro určité pojmy (termini technici). To se nemá napříště díti. Zpětná působnost má se pokud možno nejvíce vyloučiti. V každém zákoně musí se výslovně určití, který ministr je pověřen provedením jeho. Všeobecné ustanovení, že »zákon provede vláda« nesmí se příště opakovati. Rovněž nesmí se v zákoně užívati všeobecné klausule, že výkon zákona svěruje se určitému ministru »přihodě s ministry súčasněnými«. Tu se musí jmenovat přímo resort, s nímž se dohoda má státi. Ustanovení to slouží k určení kompetence jednotlivých ministerstev. Jistotě právního života vyhovuje další zásada, aby totiž v novém zákoně bylo přesně uvedeno, který zákon a který paragraf se jím ruší. Dosud byl velice zakořeněný zvyk, že se prostě stanovilo: »Všechny předchozí zákony tomuto zákonu odporující se ruší«. Někdy jest fakt rušení starého předpisu očividný, jindy však velice sporný, a proto zákony se komplikovaly a znesnadňovalo jich užívání. Za unifikaci práva cílí další zásada, aby totiž lhůta k opravným prostředkům se všeobecně stanovila na 15 dní, jak tomu jest na Slovensku. V zemích historických a v důsledku toho i v nových zákonech byla lhůta 14denní. Aby byla zavedena jednota, má se stanoviti všeobecně 15denní lhůta. — Z několika těchto ukázek jest zřejmo, že se vracíme do klidnějších dob mírových, po létech, kdy ruch války i rychlého tvoření nového právního řádu byl znatelný i na práci zákonodárné. Nelitujeme doby té — musela býti. Nyní však zákonodárná činnost bude se vyvíjeti tempem zvolnějším, a bude proto míti čas věnovati pozornost i formální stránce zákonů. Směrnice usnesená ministerskou radou jsou pro to dobrým znamením.

dnk.

Meze moci nařizovací podle ústavy československé. Nález ústavního soudu ze dne 7. listopadu 1922 vyvolal diskusi o tomto vysoce důležitém a základním problému ústavním. Ústavní soud totiž vyslovil tu názor, že Národní shrom., které podle § 6 úst. listiny vykonává moc zákonodárnou, nemůže ji nikomu delegovati. Důvod toho vidí úst. soud právě ve zmíněném § 6 ú. l.

Protí tomuto názoru vyslovili se oba naši přední theoretikové ústavního práva, prof. Hoetzel a prof. Weyr; každý svým proň charakte-

ristickým způsobem: Onen (v »Právniku« roč. 62. č. I., před tím v »Čase« z 31. prosince 1922) řeší otázku na základě pečlivého výkladu našeho pozitivního práva, tento (v »Prager Presse« 27. února 1923) z hlediska právně-voctického se ptá, jak tomu je, když pozitivní právo o věci mlčí. — Prof. Hoetzel dovozuje, že § 6 ú. l. má smysl po výtce organizační a že těžiško otázky leží v § 55 ú. l., podle něhož »nařízení vydávati lze jen ku provedení určitého zákona a v jeho mezích«, t. j. že nařízení nelze vydávati bez zákonného zmocnění a že každé nařízení musí se dovolávati určitého zmocňujícího zákona. Jestliže tedy zákon zmocní vládu, aby nařízením upravila určitou materii, po př. jím i změnila zákonná ustanovení, hovoří to §u 55 ú. l., poněvadž tu nejde vlastně o delegaci moci zákonodárné, nýbrž o vládní moc nařizovací či výkonnou. A z oněch ustanovení ú. l., podle kterých nesmějí určité materie býti upraveny nařízením, nýbrž výhradně zákony (§§ 57, 67, 87, 88, 94, 95 atd.), soudí prof. H. správně a contrario, že tedy obecně je delegace přípustna. K stejnému resultátu dochází prof. Weyr ze zásady suverenity zákonodárného orgánu, jehož jediným omezením je ústava. V rámci ústavy pak rozhoduje on, co chce upravit sám normou prvotní (zákonem) a co chce ponechat k úpravě orgánům výkonným normami druhotnými (nařízením).

Celý spor, jak se zdá, pramení v tom, že je zde pojem zákona pojímán ve dvou různých smyslech. Úst. soud měl asi za to, že pojem zákona je samostatně obsahově definován (snad obecností právní normy), z něho že se podává pojem moci zákonodárné a tato že má podle § 6 úst. l. vycházeti od Nár. shrom. Proto byl by prof. Hoetzel nejlépe replikoval na vývody úst. soudu, kdyby byl výslovně řekl — že §em 6 jest teprve moc zákonodárná a tím i pojem zákona definován. Ne pojem zákona, ale orgány státu (Nár. shrom. a vláda) jsou dány jako prius a podle toho, který z nich normotvornou činnost koná, mluvíme o zákonech a moci zákonodárné resp. nařízeních a moci nařizovací či výkonné. Jednu z těchto mocí (zákonodárnou) pak pokládáme za vyšší, nadřízenou druhé proto, že tato smí se uplatniti jen tam, kde ji ona k tomu zmocní. Jakmile se to však stalo, je nám jediným kriteriem v otázce, jde-li tu o výkon moci zákonodárné neb nařizovací, vznik normy. Nikdo přece nebude směšovati pojem činnosti zákonodárné s činností normotvornou, když je patrné, že jak moc výkonná, tak soudcovská spočívá v podstatě rovněž v tvoření norem.

Rozdíl spočívající v tom, že určitá norma jest prvotní neb druhotnou, zákonem neb nařízením, projevuje se pak právnicky ve dvou směrech: jednak, že nařízení jsou přezkoumatelna soudy podle § 102 úst. l., zákony pouze soudem ústavním, jednak tím, že jen norma vyšší může rušiti neb měniti (derogovati) normu nižší, ne však naopak. Zdá se, že není správné, jak za to mají prof. Hoetzel i Weyr, že by mohlo nařízení rušiti zákon i když je zmocněno nahraditi určitá ustanovení zákonná. Správnějším zdá se, že jen zákon (lex posterior) může derogovati zákonu (legi priori) a že v případech zmiňovaných prof. Hoetzlem jde tu o jakousi podmíněnou derogaci zákona zákonem. Když tedy §§ 1 a 15 živn. řádu stanoví, že pouhým nařízením může býti měněn seznam živností řemeslných a koncessovaných zákonem určený, stanoví tím, že dotyčné ustanovení zákonné platí jen dotud, dokud nevydá vláda jiné ustanovení nařízením. Zrovna tak jako je zcela dobře myslitelný zákon, jehož platnost je omezena časem (platný do určitého dne), je myslitelný i zákon platný až do okamžiku, kdy nastane nějaká nejistá událost (na př. platný až do konce války), iž je v těchto případech právě vydání onoho nařízení. Z této úvahy plyne požadavek, aby taková podmíněná derogace zákona byla vždy výslovně a co do rozsahu přesně stanovena.

Zmíněná sporná otázka o mezích moci nařizovací měla by býti co nejpodrobněji a nejopatrněji prodiskutována, nejen aby bylo jasno v otázce tak důležité, ale též aby se předešlo zjevu jistě velmi povážlivému a neutěšenému, aby totiž »judikatura« ústavního soudu tak diametrálně se odchylovala od názorů theoretiků.

Zd. Neubauer.